

Sygn. akt VI GC 605/17

WYRO

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2018 r.

Sąd Rejonowy w Rybniku VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Michał Wiekiera

Protokolant: st. sekr. sądowy Aldona Fojcik

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2018 r. w Rybniku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko B. C. (C.)

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego B. C. na rzecz powódki M. M. kwotę 4.753,40 zł (cztery tysiące siedemset pięćdziesiąt trzy złote 40/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17 czerwca 2016 r.;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 855,00 zł (osiemset pięćdziesiąt pięć złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 600,00 zł (sześćset złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI GC 605/17

UZASADNIENIE

Powódka M. M. domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego B. C. kwoty 4 753,40 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi w sposób wskazany w pozwie oraz kosztami procesu według norm przepisanych. Powódka wskazała, że pozwany pełnił funkcję członka zarządu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R., od której zasądzono na rzecz powódki kwotę 4111,40 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu w wysokości 642 zł, a wobec której postępowanie egzekucyjne okazało się bezskuteczne.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 5 lipca 2010 roku, wydanym przez referendarza Sądu Rejonowego w Żorach, sygn. akt IV GNC 888/10/3, uwzględniono roszczenie powódki.

Od powyższego nakazu zapłaty pozwany B. C. wniósł sprzeciw, wnosząc o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powódki kosztów procesu. Pozwany podniósł, iż w czasie powstania zobowiązania i bezskutecznej egzekucji nie był prezesem przedmiotowej spółki, a niezależnie od tego, spółka w okresie postępowania egzekucyjnego posiadała majątek.

Sąd ustalił, co następuje:

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 14 stycznia 2009 roku, wydanym przez referendarza Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, sygn. akt VIII GNe 27/09, nakazano, by (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. zapłaciła M. M. kwotę 4111,40 zł z odsetkami w wysokości ustawowej:

- od kwoty 1 708 zł od dnia 16 października 2008 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 610 zł od dnia 2 października 2008 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 329,40 zł od dnia 11 października 2008 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 1 464 zł od dnia 1 grudnia 2008 roku do dnia zapłaty,

oraz kwotę 642 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

(nakaz zapłaty k. 7)

Postanowieniem z dnia 29 czerwca 2009 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Wodzisławiu M. D. umorzył postępowania egzekucyjne prowadzone z wniosku M. M. przeciwko (...) Sp. z o.o. z uwagi na bezskuteczność egzekucji, sygn. akt Km 193/09.

(postanowienie k. 8)

Od chwili powstania (...) sp. z o.o. w 2004 roku do dnia 27 marca 2009 roku pozwany B. C. był prezesem jej zarządu.

(odpis KRS k. 9-11, 74-76, protokół zgromadzenia wspólników k. 132)

Pismem z dnia 16 października 2009 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 4111,40 zł z ustawowymi odsetkami liczoną od kwot i dat zawartymi w nakazie zapłaty (bez ich kapitalizacji) oraz kwoty 642 zł tytułem kosztów procesu.

(wezwanie do zapłaty k. 12-13)

Pozwany z przedstawił, jakie składniki majątku spółka miała wskazane w dokumentacji księgowo-finansowej. Ponadto spółka w 2008 r. wystawiła faktury, za które kontrahent nie zapłacił.

(dokumentacja księgowo-finansowa (...) Sp. z o.o. – w aktach SR w Gliwicach III Kp 635/15)

Akta postępowania egzekucyjnego Km 193/09 zostały zutilizowane w 2015 r.

(pismo Komornika k. 96)

W 2009 r. pozwany nabył od spółki (...) Sp. z o.o. wierzytelność której następnie dochodził na drodze postępowania sądowego.

(wyrok k. 122, cesja k. 123)

Sąd ustalił stan faktyczny w oparciu o przywołane wyżej dowody, którym należało dać wiarę, nie znajdując podstaw do kwestionowania ich wiarygodności, zwłaszcza iż żadna ze stron nie negowania ich prawdziwości. Sąd pominął dowód z przesłuchania pozwanego wobec jego nieusprawiedliwionego niestawiennictwa na rozprawie w dniu 8 maja 2018 r. Ponadto Sąd zwrócił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych złożony 27 marca 2018 r. (k. 118) na podstawie art. 102 ust. 4 uksc. Wobec braku wpłaty zaliczki Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, mając na uwadze treść art. 130⁴ § 5 k.p.c.

Sąd zważył, co następuje:

Pozew zasługiwał na uwzględnienie w znacznej części.

Powództwo oparte zostało na przepisie art. 299 k.s.h. który przewiduje odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. za zobowiązania spółki z o.o. (...) z art. 299 § 1 k.s.h. jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. Przesłanką konieczną do powstania odpowiedzialności po stronie członka zarządu spółki z o.o. za zobowiązania tej spółki na podstawie powołanego przepisu jest bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce czyli stan, w którym istnieją nieuregulowane zobowiązania spółki wobec wierzycieli, które nie mogą być pokryte z jej majątku. Bezskuteczność musi być zarazem skutkiem niezgłoszenia przez członka zarządu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcia postępowania układowego, gdy takie postępowanie powinno być wszczęte aby uchronić spółkę przed upadłością. Art. 21 prawa upadłościowego i naprawczego nakładał na dłużnika obowiązek złożenia w sądzie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie dwóch tygodni od daty powstania niewypłacalności, która zachodzi gdy spółka nie wykonuje swoich już wymagalnych zobowiązań pieniężnych bądź gdy zobowiązania spółki przekroczą wartość jej majątku. Obowiązek ten spoczywa na każdym kto ma prawo reprezentować spółkę sam lub łącznie z innymi osobami. Odpowiedzialność odszkodowawcza członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialności uzależniona jest od wykazania przez wierzyciela jedynie istnienia zobowiązania spółki oraz bezskuteczności egzekucji z majątku spółki i strona powodowa te dwie okoliczności wykazała.

Pozostałe natomiast przesłanki odpowiedzialności objęte są domniemaniem. Dlatego, zgodnie z art. 299 § 2 ks.h członkowie zarządu obowiązani są wykazać i udowodnić okoliczności zwalniające ich od odpowiedzialności. Członek zarządu zgodnie z dyspozycją tej normy może uwolnić się od odpowiedzialności jeżeli udowodni, że zaistniała choćby jedna z trzech sytuacji wymienionych w tym przepisie, a mianowicie, że: 1) we właściwym czasie doszło do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub wszczęto wobec niej postępowanie układowe; 2) choć nie doszło we właściwym czasie do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub nie wszczęto postępowania układowego to nie nastąpiło to z jego winy; 3) choć nie doszło we właściwym czasie do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki lub nie wszczęto postępowania układowego to wierzyciel nie poniósł z tego tytułu szkody.

W przedmiotowej sprawie pozwany B. C. był członkiem zarządu (...) sp. z o.o. w okresie od 2004 r. do dnia 27 marca 2009 r. Jak wynika z treści złożonego do akt nakazu zapłaty wierzytelności względem spółki były wymagalne w okresie październik-grudzień 2008 r., a więc w chwili gdy B. C. pełnił funkcję członka zarządu. Pozwany nie zgłosił we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości tej spółki lub o wszczęcie postępowania układowego. Dołączone odpisy z KRS wskazują na brak adnotacji o wpisie postawienia spółki w stan upadłości.

Strona powodowa jako wierzyciel dochodzący na podstawie art. 299 k.s.h. od członków zarządu naprawienia szkody wynikającej z niewyegzekwowanych roszczeń należnych od (...) sp. z o.o. w R. wynikających z prawomocnego nakazu zapłaty wydanego w sprawie o sygn. akt VIII GNc 27/09 Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, korzystała z ustawowego domniemania istnienia szkody, a jedynie obowiązana była wykazać fakt bezskuteczności egzekucji w stosunku do spółki, co uczyniła przedstawiając postanowienie komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Wodzisławiu Śląskim M. D. z dnia 29 czerwca 2009 roku wydanego w sprawie KM 193/09 o umorzeniu postępowania wobec bezskuteczności egzekucji.

Pozwany natomiast nie wykazał żadnej z przesłanek wymienionych w art. 299 § 2 k.s.h. które uwolniłyby go od odpowiedzialności z art. 299 § 1 k.s.h. Jak podkreślił Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 03 kwietnia 2015 r., sygn. I Aca 886/14 „zwolnienie się przez członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki wiąże się z koniecznością powołania w trakcie procesu odpowiednich środków dowodowych, w tym opinii biegłego, który ustali okoliczności sporne, w tym przede wszystkim datę zaistnienia przesłanki do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości”. (...) dowodowa pozwanego ograniczyła się do złożenia dokumentacji finansowo-księgowej spółki zabezpieczonej w toku postępowania karnego oraz nieskutecznie złożonego wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego. Wniosek, jak już wskazano został zwrócony wobec nie dołączenia oświadczenia o stanie majątkowym, a tym samym Sąd pominął dowód z opinii biegłego. Natomiast, co do dokumentacji finansowej spółki, należało skonstatować, iż same zapisy księgowe o istnieniu w ewidencji środków trwałych, jakichś składników majątku, nie świadczyły

o możliwości zaspokojenia się z tych elementów przez powódkę. Strona pozwana powinna była wskazać, gdzie i jakie składniki majątku spółki się znajdują, które dają realną możliwość zaspokojenia się wierzyciela spółki. Także ewentualne faktury, mające świadczyć o należnościach należnych spółce – skoro nie zostało przez spółkę w tym zakresie zainicjowane choćby postępowanie sądowe, nie dawało podstaw do przyjęcia, iż wskazane należności są bezsporne i dają autentyczną możliwość uzyskania w ten sposób środków finansowych. Same zapisy, dokumenty sprzed ponad 10 lat, nie wykazują, że te elementy w istocie umożliwiłyby skuteczne przeprowadzenie egzekucji przez powódkę względem spółki. Natomiast, co do przedstawionego wyroku z dnia 3 grudnia 2014 r. miało mieć na uwadze, że dochodzona pozwem wierzytelność przysługiwała bezpośrednio pozwanemu, a nie spółce. Z samej zaś treści cesji wierzytelności, nie wynika by z tego tytułu spółka uzyskała środki umożliwiające zaspokojenie powódki, tym samym dokument ten, jak i inne zaoferowane przez pozwanego nie wykazały przesłanek egzoneracyjnych, które zwalniałyby stronę pozwaną z odpowiedzialności.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2003 r. (sygn. V CK 198/02, W.. 2004, Nr 6, s. 7) „wpis określonej osoby do rejestru w charakterze członka zarządu nie rozstrzyga o ponoszeniu przez tę osobę odpowiedzialności na zasadach ustanowionych w art. 298 KH (art. 199 KSH). Gdy skład zarządu spółki zmieniał się, odpowiedzialność na zasadach określonych w art. 298 KH (art. 299 KSH) ponoszą osoby będące członkiem zarządu w czasie istnienia zobowiązania, którego egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna”. Odpowiedzialność z art. 299 § 1 KSH ponoszą wszystkie osoby, które pełniły tę funkcję od dnia powstania zobowiązania (tak: A. Rachwał, [w:] Włodyka, System pr. handl., t. 2A, 2007, s. 1035; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2008 r., III CZP 143/07, OSNC 2009, Nr 3, poz. 38). Nieprawidłowe jest ograniczanie odpowiedzialności jedynie do tych członków zarządu, którzy pełnili tę funkcję jedynie wówczas, gdy wierzytelność była już wymagalna. Odpowiedzialność z art. 299 § 1 KSH ma być sankcją za niezłożenie w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości, to wystarczająco uzasadnia ją już samo zaciągnięcie zobowiązania w takich warunkach. Wymagalność świadczenia nie ma znaczenia, tym bardziej, iż zgodnie z art. 11 ust. 2 PrUp podstawą do ogłoszenia upadłości jest sam fakt przekroczenia przez zobowiązania pieniężne (wymagalne i niewymagalne) dłużnika wartości jego majątku. Z powyższego wynika jednocześnie, iż z art. 299 § 1 KSH nie odpowiadają członkowie zarządu, których mandat wygasł przed powstaniem zobowiązania, choćby już w czasie pełnienia przez nich funkcji istniały podstawy do ogłoszenia upadłości spółki. Mając na uwadze daty pełnienia przez pozwanego funkcji członka zarządu w spółce, to pozwany ponosi pełną odpowiedzialność za zobowiązania spółki objęte pozwem.

W świetle powyższych ustaleń Sąd przyjął, iż powódka jako wierzyciel poniosła szkodę skoro pomimo tego, iż dysponuje tytułem wykonawczym nie może zaspokoić się z majątku spółki.

Powódka domagała się zasądzenia na jej rzecz łącznej kwoty 4753,40 zł obejmującej: należność główną w wysokości 4111,40 zł wynikającą z nakazu zapłaty wraz z odsetkami ustawowymi od kwot i dat wskazanych w nazwie zapłaty oraz kwotę 642 zł na którą złożyły się zwrot kosztów procesu zasądzonych nakazem zapłaty.

W wyroku z 7 grudnia 2006 r. (LexPolonica nr 2027804) Sąd Najwyższy wskazał, że zakres odpowiedzialności osobistej członka zarządu spółki z o.o. komponują przynajmniej trzy elementy: tzw. należność główna, odsetki za opóźnienie spółki i odsetki zwykłe. W ten sposób Sąd Najwyższy nawiązał do stanowiska wyrażonego w tym samym dniu w uchwale podjętej w sprawie III CZP 118/2006 LexPolonica nr 1030866, że „odpowiedzialność członków zarządu spółki z o.o. na podstawie art. 299 k.s.h. obejmuje zasądzone w tytule wykonawczym, wydanym przeciwko spółce, koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego umorzonego z powodu bezskuteczności egzekucji i odsetki ustawowe od należności głównej”.

Jednocześnie oddalono żądanie zasądzenia odsetek od poszczególnych kwot, jak w nakazie zapłaty. Odsetek należnych od spółki na zasadzie art. 481 k.c. nie można utożsamiać z odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez pozywanego członka zarządu, albowiem nie wstępuje on wszak w sytuację prawną dotychczasowego dłużnika, lecz odpowiada w zakresie szkody poniesionej przez wierzyciela. Odsetki od zobowiązania pieniężnego spółki mogą być liczone do chwili powstania roszczenia odszkodowawczego z art. 299 k.s.h., tj. do chwili, kiedy egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna. W ramach odszkodowania przewidzianego w art. 299 § 1 k.s.h. niezaspokojony

wierzyciel spółki z o.o. może dochodzić odsetek należnych od spółki z o.o. także za dalszy okres od chwili powstania roszczenia odszkodowawczego do chwili zażądania od członków zarządu spółki z o.o. zapłaty jej długów. W tym bowiem czasie na skutek niezaspokojenia roszczenia przez spółkę zakres szkody, za którą członkowie zarządu spółki z o.o. ponoszą odpowiedzialność, ulega zwiększeniu. Niewyegzekwowane od spółki odsetki za zwłokę lub opóźnienie dochodzone w ramach przedmiotowego odszkodowania powinny być zsumowane i wyrażone kwotowo. Przysługujące na podstawie art. 481 k.c. odsetki mogą być dochodzone przez wierzyciela spółki od członków jej zarządu za opóźnienie, tj. od dnia wymagalności tego odszkodowania. Ustalenie daty, od której należą się wierzycielowi spółki od członków zarządu odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego od kwoty odszkodowania, powinno nastąpić z uwzględnieniem unormowania art. 455 k.c. Ponieważ termin wykonania tego zobowiązania nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, to powinno ono zostać spełnione niezwłocznie po wezwaniu członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do jego wykonania. Odsetki należne od spółki, naliczone zgodnie z treścią nakazu zapłaty, mogły zostać uwzględnione tylko w ramach odszkodowania przewidzianego w art. 299 § 1 k.s.h. po ich kapitalizacji i doliczeniu do sumy należności głównej wynikającej z nakazu zapłaty. Brak ich kapitalizacji przez powódkę oznaczało, że zgłoszonego żądania dotyczącego odsetek nie można było traktować jako mieszczącego się w żądaniu zapłaty kwoty odszkodowania na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. Ponieważ sformułowane względem pozwanego roszczenie odszkodowawcze nie obejmowało odsetek wyrażonych kwotowo (skapitalizowanych) odsetki za opóźnienie należało zatem zasądzić od dnia bezskutecznego doręczenia pozwanemu wezwania o ich zapłatę, co nastąpiło w dniu 16 czerwca 2016 r., albowiem pozwany najpóźniej 16 czerwca 2016 r. w chwili wniesienia sprzeciwu musiał mieć wiedzę o treści roszczenia (art. 481 k.c. w zw. z art. 455 k.c., por. uchwała SN z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 118/06, OSNC 2007 r. Nr 9, poz. 136, Legalis 79166 oraz wyroku SA w Katowicach z dnia 13 stycznia 2016 r., V ACa 456/13, Legalis 1399130 i dalsze wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2002 r., IV CKN 793/00, z dnia 21 maja 2004 r., III CK 55/03, z dnia 22 czerwca 2005 r., III CK 678/04, i z dnia 18 maja 2011 r., III CSK 228/10). Natomiast w wezwaniu z dnia 16 października 2009 r. nie skapitalizowano odsetek od kwot z nakazu zapłaty, więc brak było podstaw do naliczania odsetek od dat wskazanych w tym piśmie.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu, Sąd oparł o treść art. 98 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanego, jako stronę przegrywającą i obowiązującą do zwrotu na żądanie przeciwnika kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony. Na zasądzoną kwotę kosztów procesu należnych powódcie składały się: opłata od pozwu w wysokości 238 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 600 zł (zgodnie z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, które to rozporządzenie znalazło zastosowanie w niniejszej sprawie wobec jej wszczęcia w 2010 roku) i kwota 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa – łącznie 855 zł.

Sędzia